

L'economia de Barcelona

2020

Abril de 2021
Departament d'Anàlisi
Oficina Municipal de Dades

B
BC
BN

L'economia de Barcelona. 2020

I. Una crisi de salut pública colpeja amb força l'economia mundial.

L'any 2020 serà recordat per la irrupció de la covid-19, una pandèmia iniciada a la Xina i que s'ha estès a la resta del món provocant milions de víctimes mortals i un desgavell sense precedents a l'economia mundial. Una crisi sanitària que acabarà anul·lant els avanços de les darreres dècades en la reducció dels índexs de pobresa arreu del món. Un fet que s'explica per la creixent globalització de l'economia mundial: les cadenes de subministres i el comerç internacional han complementat la tasca pertorbadora del coronavirus. Així, directa o indirectament, totes les economies han patit el seu moment de crisi, sanitària o econòmica, amb més o menys intensitat.

Segons les estimacions avançades per l'FMI i l'OCDE, l'economia mundial ha davallat un 3,3 % durant 2020. Un daltabaix inesperat que segons el consens de les projeccions serà puntual gràcies a la rapidesa amb la que s'han desenvolupat les vacunes per controlar la pandèmia i a les polítiques ultra expansives que han aplicat les autoritats monetàries de les principals economies mundials. Així, en termes macroeconòmics es preveu que en només un any, final de 2021, s'haurà recuperat el volum de PIB global previ a la pandèmia gràcies a l'economia nord-americana i al dinamisme de les economies asiàtiques, amb l'excepció de Japó. Pel que fa a les economies més avançades, a banda del paper cabdal dels Estats Units co-liderant la recuperació, les projeccions disponibles apunten a que l'economia europea anirà a remolc i haurà d'esperar a final de 2022 per compensar totalment la pèrdua de més del sis per cent del PIB de 2020. Projeccions moderadament optimistes fonamentades en què la recuperació es consolidarà durant la segona meitat d'enguany gràcies a l'èxit del procés de vacunació i al manteniment de les generoses i extraordinàries condicions de finançament. Dos supòsits qüestionables atesos els problemes observats en la producció i distribució de les vacunes i el creixent nerviosisme que es palpa en els mercats financers per l'elevat endeutament, públic i privat, que s'està generant.

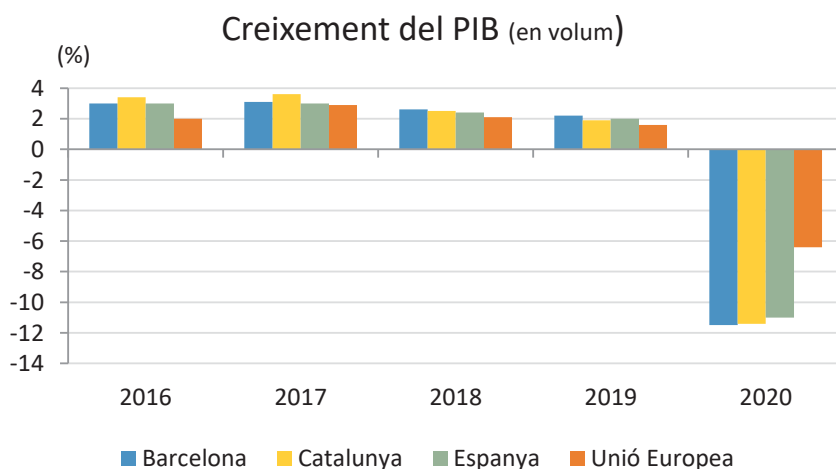
Una observació més detallada posa de manifest que l'única gran economia que ha tancat 2020 en positiu ha estat la xinesa, amb un creixement que supera lleument el dos per cent. Per contra, Japó, l'altra gran economia asiàtica, ha registrat una davallada de l'ordre del cinc per cent tot i exhibir un exitós control de la pandèmia. L'altra cara de la moneda es la reflectida als Estats Units, amb un quasi descontrol de la pandèmia i un retrocés del PIB del 3,5%. Una situació que s'espera revertir a curt termini amb el canvi de govern, més procliu a la negociació i col·laboració amb la resta de nacions i l'aprovació d'un nou gran programa d'ajuts directes a famílies i empreses.

Pel que fa a les grans economies de la UE, 2020 ha estat un any molt decebedor. Alemanya, Itàlia, França i Espanya han registrat pèrdues de PIB d'un volum desconegut. Igual que el Regne Unit, ja fora de la UE. Però també ha tingut el seu moment brillant. Per ajudar a superar els efectes econòmics i socials que ha deixat la pandèmia les institucions europees han aprovat un pla de recuperació (NextGenerationEU) que ha d'afavorir una sortida ràpida de la crisi i posar les bases per una economia europea més tecnològica i sostenible.

II. Davallada històrica de l'economia espanyola.

Les primeres estimacions de la Comptabilitat Nacional d'Espanya avancen que el PIB de 2020 ha patit una davallada de l'ordre d'un onze per cent. Per a contextualitzar la magnitud d'aquesta dada només cal dir que en un any s'ha perdut l'avanç del quadrienni precedent. Pràcticament s'ha tornat a la casella de sortida de després de la Gran Recessió dels primers anys de la darrera dècada. Pel que fa a l'evolució esperada per enguany, les previsions més contingudes giren al voltant del sis per cent en funció de l'evolució del procés de vacunació i de quan es comencin a fer realitat els fons europeus de recuperació. Hi ha un cert consens en estimar que en el millor dels casos recuperar el nivell de PIB d'abans de la pandèmia portarà més de dos anys.

A partir del detall de les dades trimestrals es pot afirmar que la contracció del PIB respon bàsicament a la forta davallada que ha registrat la demanda interna. Tanmateix, l'externa també ha evolucionat negativament però de manera més moderada. En aquest cas s'ha de diferenciar entre la demanda de béns i la de serveis, rellevant pel pes del turisme. Un altre capítol que reflecteix la intensitat del canvi de conjuntura és la inversió en béns de capital fix, amb especial incidència en la producció del sector constructor que es contrau molt més que el de la maquinària i béns d'equipament.

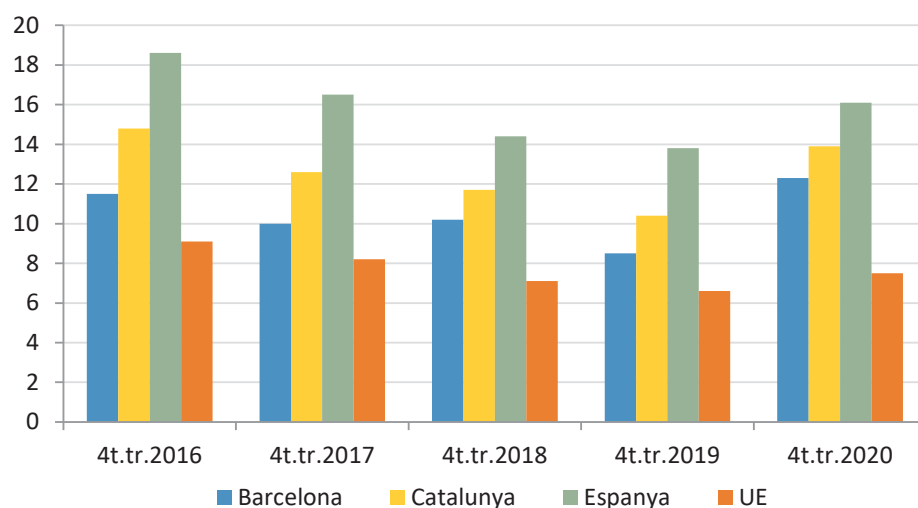

El detall dels diferents components de la demanda interna evidencia que la davallada de la despesa en consum final s'ha concentrat exclusivament en el sector privat de l'economia, mentre que el públic ha incrementat la despesa per ajudar a temperar l'impacte econòmic i social d'una crisi sobrevinguda i impossible d'esquivar. El seu caràcter global ha facilitat una reacció relativament ràpida i contundent per part del govern i de les institucions europees tendent a protegir el màxim possible de llocs de treball i teixit productiu. Un objectiu que la durada de la crisi posa en perill. La Formació Bruta de Capital, que aporta aproximadament el vint per cent del total del PIB, s'estima que ha davallat més d'un 13%, amb la construcció com a segment més afectat.

Val a dir que en aquest cas el coronavirus ha trobat un terreny ja abonat per la incertesa que imperava en l'escenari polític espanyol.

La forta davallada de l'activitat econòmica amb mesos de confinament de la població i paràlisi de les activitats econòmiques no essencials ha tingut un impacte remarcable en les diferents variables del mercat laboral. S'han perdut llocs de treball malgrat l'activació de milers d'ERTO que han donat cobertura a milions de treballadors en el moment més crític de les restriccions. Les xifres d'aturats han repuntat amb força i també el cost laboral unitari. Inevitablement, la productivitat se n'ha ressentit.

Taxa d'atur estimat (%)

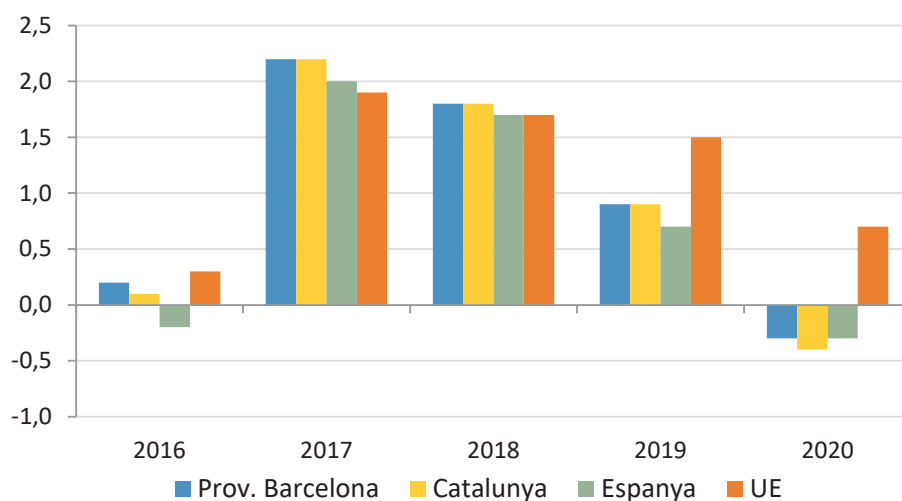

El detall de l'evolució del PIB d'Espanya de 2020 revela que la crisi del coronavirus no ha impactat per igual en tots els sectors. Pel cantó de l'oferta s'aprecien diferències notables en relació a un any abans. Així, el primari ha evolucionat sorprenentment a l'alça. En part, perquè el període de referència, l'any 2019, l'havia tancat lleument en negatiu. Tot i així, sorprèn una evolució tan positiva en un context de forta davallada del consum privat amb restriccions severes al sector de la restauració i una elevada absència de turisme estranger. El secundari, indústria i construcció, i també el terciari, han tancat 2020 amb pèrdues de producció molt importants. A la indústria manufacturera se l'hi imputa una pèrdua propera al deu per cent i molt concentrada durant el trimestre de confinament. Acaba l'any amb senyals febles de recuperació. Pel que fa a la construcció, es calculen unes pèrdues de més del quinze per cent i força repartides al llarg de tot l'any. En el cas de l'heterogeni terciari, s'estima una pèrdua global d'aproximadament l'onze per cent. Un valor mitjà que resumeix un ampli ventall de situacions que inclou davallades majúscules en el comerç, transport, hoteleria, restauració i activitats artístiques i recreatives entre altres i variacions lleument positives en les activitats financeres, assegurances i, òbviament, en l'administració pública, l'ensenyament i la sanitat.

Quant a la distribució primària de les rendes, atès que tant la remuneració dels assalariats com l'excedent d'explotació han evolucionat a la baixa, molt més el segon que el primer, possiblement l'aspecte més rellevant sigui que s'accentua el pes relatiu de les remuneracions salarials sobre el total del PIB. L'efecte derivat de la pèrdua de llocs de treball, mitigada pels ERTO i altres programes amb finançament públic, s'ha vist compensat per un augment prèviament pactat de les remuneracions salarials. El cost laboral unitari ha crescut per sobre del cinc per cent. Un aparent contrasentit enmig d'una crisi tan severa.

Resumir l'evolució del PIB de 2020 en unes poques paraules es fa difícil. La manca de precedents descol·loca. El que està fora de discussió és que la pandèmia, a més de les desenes de milers de morts que ha provocat, obligarà a reconstruir una bona part del teixit productiu del país. Toca reinventar-se amb imaginació. Seran molt poques les activitats que podran reprendre la seva activitat tal com la varen deixar abans del coronavirus. Recuperar el pes relatiu que l'economia espanyola tenia al conjunt de la UE no serà fàcil si es pretén abordar amb el model de creixement de la darrera dècada després d'aplicar-li uns mínims retocs formals.

IPC. Variació mitjana anual (%)

El caràcter global de la pandèmia i el seu impacte en el consum privat via confinament domiciliari i fortes restriccions en el sector de la restauració a més d'un descens de les rendes d'una bona part de la població en un context de total incertesa, ha provocat un episodi lleument deflacionista dels preus de consum. Una situació que probablement s'hauria agreujat sense la relativa rapidesa amb la que s'han desenvolupat les vacunes per la covid-19. Així, en termes de mitjanes anuals, l'índex general de preus de consum ha caigut tres dècimes percentuals. A la Zona euro la variació ha estat de la mateixa intensitat però a l'alça. En relació a 2019, els preus de consum als dos àmbits han perdut un punt percentual i nou dècimes respectivament.

III. L'economia de Barcelona.

Abans de l'aparició del coronavirus Barcelona venia d'un quinquenni de creixement econòmic ferm tot i les esquerdes aparegudes la tardor de 2017. La definitiva desacceleració del creixement es manifesta durant la segona meitat de 2019, com a conseqüència dels mateixos factors que van frenar l'expansió econòmica a Espanya i entorn europeu a més d'afegir-hi que Barcelona s'ha vist especialment perjudicada per la repercussió al carrer dels efectes indesitjats de la crisi política catalana dels darrers anys. En conseqüència, la pandèmia impacta en una economia en hores baixes, amb molts interrogants oberts i un elevat grau d'incertesa política auto-imposada.

L'evolució de l'economia de la ciutat en 2020 s'ha alineat, igual que les de l'entorn espanyol, europeu i la major part del món, al ritme dictat per la pandèmia. Si l'espanyola ha estat de les més afectades per la seva dependència del turisme, entre altres raons, la de Barcelona ha seguit la mateixa estela agreujada per un teixit productiu eminentment terciari i deficitari en centres de decisió. Si el procés de terciarització ha estat un tret diferencial positiu en diferents moments del passat, la crisi actual ha exposat les seves febleses.

III.1. Estructura sectorial del teixit productiu

Durant el darrer any, Barcelona ha perdut uns 37.000 ocupats afiliats a la Seguretat Social. Un saldo negatiu forçat per la irrupció de la covid-19 després de sis anys de creixement. L'aplicació de mesures extraordinàries amb finançament públic ha evitat una massiva destrucció de teixit productiu per la paràlisi forçosa d'una part de l'activitat productiva i el confinament de la població.

Afiliats en situació d'alta a la Seguretat Social. Barcelona					
	des.2016	des.2017	des.2018	des.2019	des.2020
Valors absoluts					
Règim General	908.135	934.389	965.851	978.275	944.040
Autònoms	119.217	120.333	123.260	124.905	123.739
Altres règims	33.819	32.622	31.626	30.362	28.875
Total	1.061.171	1.087.344	1.120.737	1.133.542	1.096.654
En percentatge sobre el total (%)					
Règim General	85,6	85,9	86,2	86,3	86,1
Autònoms	11,2	11,1	11,0	11,0	11,3
Altres règims	3,2	3,0	2,8	2,7	2,6
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Variació anual (%)					
Règim General	3,6	2,9	3,4	1,3	-3,5
Autònoms	1,9	0,9	2,4	1,3	-0,9
Altres règims	-0,8	-3,5	-3,1	-4,0	-4,9

Total 3,3 2,5 3,1 1.1 -3,3

Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

El canvi de signe de la variació del nombre de treballadors en situació d'alta a la Seguretat Social no ha alterat la tendència de fons dels darrers anys d'augment del treball assalariat inclòs en el Règim General en perjudici d'altres modalitats i règims especials. La creixent pèrdua d'efectius que registra l'agregat dels anomenats règims especials i, més concretament la del darrer quadrienni, respon a la contracció que ha registrat el règim majoritari, el que agrupa els treballadors de la llar. Els més testimonials com ara el del mar i el primari, han revertit parcialment la trajectòria baixista dels darrers anys.

Distribució sectorial dels ocupats afiliats a la Seguretat Social. Barcelona

	des.2016	des.2017	des.2018	des.2019	st.2020
Valors absoluts					
Primari i R.E. del Mar	2.731	2.684	2.675	2.724	2.896
Indústria fabril	62.100	62.966	62.763	60.571	59.072
Energia, aigua i residus	12.096	12.147	12.004	6.877	12.417
Construcció	31.265	32.911	33.858	34.181	34.381
Serveis	952.979	976.636	1.009.437	1.029.189	980.198
Total	1.061.171	1.087.344	1.120.737	1.133.542	1.088.964
En percentatge sobre el total (%)					
Primari i R.E. del Mar	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3
Indústria fabril	5,9	5,8	5,6	5,3	5,4
Energia, aigua i residus	1,1	1,1	1,1	0,6	1,1
Construcció	2,9	3,0	3,0	3,0	3,2
Serveis	89,8	89,8	90,1	90,8	90,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Variació anual (%)					
Primari i R.E. del Mar	11,2	-1,7	-0,3	1,5	-3,4
Indústria fabril	1,1	1,4	-0,3	-3,8	-4,9
Energia, aigua i residus	3,1	0,4	-1,2	-43,4	82,7
Construcció	3,4	5,3	2,9	3,9	-0,5
Serveis	3,4	2,5	3,4	5,4	-3,6
Total	3,3	2,5	3,1	3,1	-3,1

Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

Pel que fa a la distribució sectorial, la pràctica totalitat de la pèrdua de llocs de treball imputats a la capital durant 2020 corresponen al terciari, el sector econòmic dominant a la ciutat i el que més havia crescut a la ciutat els darrers anys. A la construcció, el nombre d'afiliats s'ha estabilitzat després d'un quadrienni d'expansió. Contràriament, l'ocupació industrial ha mantingut la contracció iniciada un any abans. Una pèrdua de dinamisme que també s'observa a l'entorn metropolità tot i que amb menys intensitat. L'augment del nombre de llocs de treball que s'observa a la branca de subministraments d'energia, aigua i recollida i tractament de residus respon a la revisió d'un moviment anterior en sentit invers.

III.2. Serveis

Nou de cada deu llocs de treball localitzats a Barcelona a final de 2020 corresponen al terciari. Trencant la dinàmica dels darrers anys, en els que invariablement guanyava pes relatiu sobre el total del teixit productiu de la ciutat en nombre d'ocupats, la peculiaritat de la crisi de salut pública de 2020, que ha impactat especialment en algunes branques del terciari intenses en mà d'obra, explica que l'ocupació terciària hagi perdut pes relatiu a favor de la resta de sectors. Una pèrdua mínima i previsiblement puntual.

Els registres de la Seguretat Social revelen que durant el 2020 el terciari de la ciutat ha perdut uns cinquanta mil llocs de treball, una xifra que equival aproximadament a un cinc per cent dels existents a final de 2019. Tot i els milers de llocs de treball que gràcies als ERTO han evitat passar directament a l'atur, la pandèmia ha arrasat en nou mesos l'equivalent a tots els llocs de treball generats durant el bienni anterior.

Sector serveis a Barcelona							
Treballadors i empreses en situació d'alta a la Seguretat Social							
	Treballadors			Empreses			Trb/Emp
Setembre 2020	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre
Serveis comercials	152.928	15,6	-3,5	14.998	24,3	-8,3	10,2
Serveis administratius i auxiliars	124.225	12,7	-7,8	3.940	6,4	-12,1	31,5
Activ. profess., científ. i tècniques	108.381	11,1	-1,5	8.623	14,0	-10,7	12,6
Serveis sanitaris i socials	106.786	10,9	0,7	3.146	5,1	-5,1	33,9
Hostaleria i restauració	77.186	7,9	-16,5	7.319	11,9	-9,8	10,5
Administr. pública i org.extraterr.	78.658	8,0	2,6	446	0,7	-5,5	176,4
Ensenyament	70.549	7,2	-2,2	2.096	3,4	-10,6	33,7
Serv. d'informació i comunicació.	75.310	7,7	1,6	3.409	5,5	-12,3	22,1
Serv. personals, culturals i esp.	60.079	6,1	-6,5	9.595	15,6	-5,0	6,3
Transport i logística	50.326	5,1	-1,9	2.444	4,0	-8,8	20,6
Finances i assegurances	35.495	3,6	1,1	1.205	2,0	-6,9	29,5
Serveis a les llars	25.400	2,6	-5,8	0	--	--	--
Activitats immobiliàries	14.875	1,5	-5,0	4.443	7,2	-7,0	3,3
Total	980.198	100,0	-3,6	61.664	100,0	-8,6	15,9

¹ Variacions anuals. Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

Una anàlisi més detallada posa de manifest que la pèrdua tan intensa d'ocupació terciària s'explica bàsicament pel fort impacte de la crisi en subsectors amb molta presència a la ciutat i molt intensius en mà d'obra. És el cas dels Serveis comercials, els Administratius i auxiliars, l'Hostaleria i restauració i els Serveis personals, culturals i esportius. Però també perquè la totalitat dels subsectors han perdut teixit productiu. Fins i tot els pocs que han tancat l'any guanyant ocupació com és el cas dels Serveis sanitaris i socials, els d'Informació i comunicació i els Financers i assegurances a més de les Administracions públiques. Una de les conseqüències que deixarà aquesta crisi tan atípica serà la desaparició d'una part significativa de les empreses més petites i

financerament més febles. La contrapartida serà un lleu augment de la grandària mitjana de les empreses que sobrevisquin.

III.3. Indústria

Igual que el terciari, 2020 ha estat un any especialment dolent per l'activitat industrial de l'àrea barcelonina. Bàsicament perquè la pandèmia ha generat incertesa en la població alterant greument la demanda privada de consum a més de trastocar les cadenes de subministres internacionals. La indústria també ha patit un retrocés de les exportacions. Tot plegat s'ha reflectit en l'evolució de les xifres d'ocupació. Segons els registres d'afiliats en situació d'alta a la Seguretat Social, durant el 2020 la indústria de l'Àmbit Metropolità de Barcelona ha perdut uns vuit mil llocs de treball, un 3,1% del total. Una davallada similar a la registrada l'any 2019, sense pandèmia. Un fet que denota una evolució amb un elevat component estructural. On sí s'ha fet notar l'impacte de la crisi de salut pública és en la desaparició de més de 1.500 empreses, el dotze per cent del total. Empreses petites mancades de capacitat financera per superar els mesos de paràlisi i escassa activitat.

Indústria a l'Àmbit Metropolità de Barcelona							
Treballadors i empreses en situació d'alta a la Seguretat Social							
	Treballadors			Empreses			Trb/Emp
Setembre 2020	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre
Indústria química i farmacèutica	45.744	17,6	0,3	754	6,0	-19,7	60,7
Vehicles i altre material de transp.	32.875	12,7	-3,0	301	2,4	-16,9	109,2
Prod. metàl·lics excepte maquin.	30.377	11,7	-4,9	2.499	20,0	-10,6	12,2
Alimentació, begudes i tabac	26.332	10,2	-4,5	1.137	9,1	-10,0	23,2
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	20.741	8,0	-4,5	1.509	12,1	-11,9	13,7
Paper i arts gràfiques	19.250	7,4	-4,8	1.301	10,4	-14,2	14,8
Maquinària i equips mecànics	17.658	6,8	-3,4	953	7,6	-15,5	18,5
Equip. elèctric, electrònic i inform.	14.860	5,7	-5,2	557	4,5	-11,9	26,7
Cautxú i matèries plàstiques	15.275	5,9	-1,0	619	5,0	-12,4	24,7
Instal·lació i repar. de maquinària	11.447	4,4	-2,7	930	7,5	-8,5	12,3
Resta d'activitats industrials	9.598	3,7	-3,8	894	7,2	-6,2	10,7
Productes minerals no metàl·lics	6.059	2,3	-1,3	330	2,6	-11,1	18,4
Metal·lúrgia	4.873	1,9	-3,4	212	1,7	-15,2	23,0
Fabricació de mobles	4.144	1,6	-1,4	476	3,8	-8,8	8,7
Total	259.233	100,0	-3,1	12.472	100,0	-12,0	20,8

¹ Variacions anuals. Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

La pràctica totalitat dels subsectors que componen el teixit manufacturer metropolità han evolucionat a la baixa, tant en nombre de llocs de treball com d'empreses. Només la Química i farmacèutica, per raons òbvies, ha tancat l'any sense reduir plantilles directes. Contràriament, ha

vist desaparèixer una cinquena part del seu teixit empresarial. El subsector industrial més afectat en termes relatius.

De la resta de subsectors que conformen aquest segment de l'activitat econòmica només una tercera part presenten un balanç anual en termes de creació d'ocupació millor que la mitjana del sector. És a dir, amb pèrdues d'ocupació que no superen el tres per cent. És el cas del Cautxú i plàstics, Productes minerals no metàl·lics, Fabricació de mobles i Reparació i instal·lació de maquinària. Branques d'activitat que no són pas de les més representatives de la indústria metropolitana. De la resta, les que s'han vist més afectades en nombre d'ocupats, destaquen l'Equipament elèctric i electrònic, els Productes metàl·lics excepte maquinària, Paper i arts gràfiques, l'Alimentació i el Tèxtil.

III.4. Construcció

L'any abans de l'esclat de la pandèmia l'evolució del nombre d'ocupats ja anunciava un imminent punt i final a un quinquenni fortament expansiu del sector constructor a l'Àmbit Metropolità. Han estat anys de liderar el creixement de l'ocupació en termes relatius juntament amb uns pocs segments del terciari. Si durant els primers anys del període (2015-2016) l'activitat sectorial es va veure negativament afectada per una inusual concentració de cites electorals i per un llarg període de govern central en funcions, amb tot el que implica d'alteració dels processos administratius de llicències d'obres i de licitació pública, la resta no els hi han anat a la saga. L'atemptat terrorista de l'agost de 2017 a Barcelona, la posterior deriva secessionista protagonitzada pel govern català i ja a mitjans de 2018 el canvi sobtat de govern a Espanya i el reconeixement oficial de que el creixement econòmic de la UE s'estava afeblint amb el Brexit i el conflicte aranzelari amb Estats Units sobre la taula, van alterar decisions d'inversió alhora que refredaven les expectatives del mercat immobiliari i del conjunt de l'economia que es van materialitzar al llarg de 2019.

Construcció a l'Àmbit Metropolità de Barcelona							
Treballadors i empreses en situació d'alta a la Seguretat Social							
	Treballadors			Empreses			Trb/Emp
Setembre 2020	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre
Activitats especialitzades en construcció	76.587	62,7	-0,5	7.813	56,8	-5,1	9,8
Construcció d'immobles	39.600	32,4	2,2	5.588	40,6	-2,9	7,1
Construcció d'obres d'enginyeria civil	6.009	4,9	-2,9	364	2,6	-5,0	16,5
Total	122.196	100,0	0,3	13.765	100,0	-4,2	8,9

¹ Variacions anuals. Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

La persistència en el temps d'una política monetària ultra expansiva per part del BCE ha facilitat que, malgrat el trasbals que ha significat la covid-19 durant la major part de 2020, l'activitat constructora hagi mantingut uns volums d'activitat relativament estables. Si més no, això és el que revelen les dades d'ocupats afiliats a la Seguretat Social. El que sí s'ha produït és un cert

transvasament d'activitat des de les grans obres d'infraestructura i d'edificació per a usos industrials i terciaris cap al segment residencial i més concretament a les obres petites de rehabilitació d'habitatges. Una concentració en aquest segment d'activitat en bona part imputable a l'impacte de la pandèmia sobre la població que ha provocat un augment sobtat de l'oferta d'habitatges de segona mà, que abans o després de sortir al mercat han requerit obres de reforma.

En l'anàlisi d'aquest sector convé tenir molt present l'elevada probabilitat de que l'activitat no es desenvolupi en el municipi on s'ubica la seu social de l'empresa o en el que resideixen els treballadors. En conseqüència, les dades d'ocupació segons afiliats a la Seguretat Social acostumen a menysvalorar la importància relativa d'aquest sector productiu en el conjunt de l'economia de la ciutat. Que només el tres per cent dels llocs de treball localitzats a Barcelona corresponguin a empreses constructores no s'ha de confondre amb el pes real de la producció del sector sobre el PIB de la ciutat. En aquest sentit, el cinc per cent de pes relatiu que té al conjunt de l'Àmbit metropolità o el sis per cent de Catalunya són referències més realistes tot i que probablement es queden curtes si es considera que aquest sector continua sent un dels que manté una major presència d'economia submergida a més d'avançar en la incorporació d'elements prefabricats en les obres. Valor afegit que no es comptabilitza o que s'inclou en altres branques productives.

IV. La conjuntura econòmica de Barcelona i entorn metropolità.

Enfrontades a la pandèmia de la covid-19, l'economia de la ciutat i també la de l'entorn metropolità han patit tant o més que la de la resta del país. Després d'un lustre d'expansió i recuperació dels volums d'activitat perduts durant l'anomenada Grans Recessió, la irrupció d'una crisi sanitària d'abast mundial ha obligat a confinaments de la població i a restriccions de mobilitat que han afectat directament a l'activitat econòmica. Una alteració de la normalitat sense referències vàlides que ha relegat a un segon pla la situació de creixement feble de l'economia europea, sotmesa al doble front negociador del Brexit i del creixent proteccionisme de la política dels Estats Units. En definitiva, 2020 es va iniciar amb una economia que avançava a pas lent per conflictes diversos i s'ha tancat enmig d'una crisi d'abast desconegut i fiant la sortida a les vacunes i als fons europeus de reconstrucció. L'enrairada situació política que es viu a Catalunya tampoc ajuda a superar una conjuntura especialment complicada.

Pel que fa a l'activitat industrial metropolitana, l'evolució de 2020 ha estat condicionada per la pandèmia. Les mesures restrictives tendents a reduir els contagis i les víctimes mortals ha obligat al tancament temporal d'empreses, ha alterat greument les cadenes de subministres, s'han activat programes extraordinaris per salvar empreses i llocs de treball, etc. També és cert que baixant l'anàlisi a nivell dels diferents subsectors, el ventall de variacions és molt ampli. Les activitats declarades essencials han patit relativament poc tot i perdre vendes i augmentar despeses operatives. La resta han afrontat una davallada històrica d'ingressos i rendibilitat que, tot i els ajuts públics, es pot traduir en la desaparició d'una part rellevant del teixit productiu a mitjà termini. Com a cas paradigmàtic, l'anunci de Nissan de que tancarà les instal·lacions fabrils que té a Catalunya. Una decisió estratègica que es pren en un any especialment convuls pel sector de l'automòbil i

que respon en el fons a les decisions que s'hauran de prendre en el sector per reduir l'excés de capacitat instal·lada arreu del món i adaptar-se a una mobilitat més sostenible.

Activitat econòmica a Barcelona i AMB					
	Període	Valor absolut	2020/2019 (%)	2019/2018 (%)	2018/2017 (%)
Valors absoluts					
Port. Mercaderies i passatgers					
Tràfic total de mercaderia (milers de tones)	2020	58.493	-11,2	-0,1	9,7
Tràfic amb l'exterior (milers de tones)	2020	51.938	-9,1	0,0	10,9
Tràfic d'exportació (milers de tones)	2020	24.073	-5,9	-2,3	7,8
Contenidors (milers de Teus)	2020	2.958	-11	-3,2	15,5
Trànsit total de passatgers (milers)	2020	858	-81,5	3,0	8,6
Passatgers de creuers (milers)	2020	199	-93,7	3,1	12,1
Aeroport. Trànsit de passatgers					
Total (milers)	2020	12.739	-75,8	5,0	6,1
Línia Barcelona-Madrid (milers)	2020	756	-70,6	4,3	5,3
Internacional (milers)	2020	7.893	-79,6	5,4	6,2
Consum, turisme i preus					
Matriculació de vehicles	2020	39.748	-11,8	-2,4	7,7
IPC (província Bcn)	2020	--	-0,3	0,9	1,8
Pernoctacions hoteleres (milers)	2020	4.381	-79,5	5,7	2,6
Visitants que pernocten en hotels (milers)	2020	1.891	-77,8	5,9	5,1
Construcció i preus al mercat immobiliari					
Habitatges iniciats	2020	1.892	-2,0	-12,3	60,5
Preu mitjà de venda d'habitatge nou (€/m ²)	4t.tr.20	4.990	0,9	5,9	9,1
Preu mitjà de lloguer d'habitatge (€/m ² /mes)	4t.tr.20	13,5	-4,1	4,2	0,4
Ocupació i atur					
Total atur registrat	ds.2020	93.842	35,9	-0,4	-6,0
Atur <30 anys	ds.2020	14.890	53,8	0,2	-0,6
Total contractes laborals (milers)	2020	658	-45,3	0,3	7,6
Contractes indefinits (milers)	2020	109	-35,0	-3,1	10,5
Actius afiliats a la Seguretat Social (milers)	ds.2020	1.097	-3,3	1,1	3,2

El caràcter global de la crisi sanitària ha afectat directament el tràfic de mercaderies pel port de Barcelona. Tant d'entrada com de sortida. La caiguda de la demanda tant aquí com a la major part del món, explica la contracció de l'11,2% del volum de mercaderia que ha passat pel port el darrer any. Un descens assumible i molt concentrat durant els primers mesos de pandèmia. Per contra, la pandèmia ha afectat severament l'ascendent trànsit de passatgers pel port. S'ha clausurat el segment dels creuers turístics i només s'han mantingut, amb restriccions, els serveis regulars. D'aquí les quantioses pèrdues de passatgers.

L'activitat aeroportuària, igual que la portuària, ha tancat 2020 allunyant-se dels màxims acabats d'assolir, tant de viatgers com de càrrega. Les restriccions de mobilitat implantades per lluitar contra la covid-19 i el temor a viatjar en un congestionat i hermètic durant hores, han obligat a reduir el nombre de vols disponibles. El resultat final és un descens del 75,8% del nombre de passatgers. Un descens que no ha estat més intens gràcies a l'evolució moderadament expansiva del primer bimestre de l'any, quan el coronavirus encara no s'havia manifestat.

En paral·lel a la contracció tant intensa del nombre de passatgers per via marítima i aeroportuària, el nombre de visitants que han pernoctat als hotels de la ciutat ha registrat una davallada propera al vuitanta per cent. A més de l'impacte en el turisme, la pandèmia ha incidit igualment en les estades hoteleres per motius professionals i de negocis. De retruc, aquest descens del nombre de visitants i les restriccions de mobilitat i d'obertura d'establiments, ha impactat també de manera molt intensa, en l'oferta de restauració i comercial no essencial.

L'activitat constructora presenta diverses cares en funció de com evoluciona cada segment d'activitat. La relativa facilitat d'accés a crèdit bancari a uns tipus d'interès extraordinàriament baixos i una conjuntura econòmica expansiva que tot i els símptomes d'alentiment havia continuat generant oportunitats d'ocupació, eren les bases que han recolzat el cicle expansiu mantingut per la construcció i el sector immobiliari de la ciutat fins l'inici de l'emergència sanitària. A partir d'aquest moment la inversió privada ha perdut interès en els actius immobiliaris mentre que la pública s'ha vist obligada a actuar aparcant momentàniament la preocupació pel dèficit que es genera i el deute acumulat. Els preus de venda i lloguer s'han estabilitzat. En tot cas, l'impacte de la covid-19 en el sector es veurà més clarament a mitjà termini, quan es reprengui una certa normalitat.

Abans de l'inici de la pandèmia i després de gairebé sis anys de millora sostinguda, els principals indicadors del mercat laboral barceloní ja evidenciaven senyals d'esgotament que desbordaven la desacceleració de l'augment del PIB. Així, 2019 es va tancar sense avançar en la reducció del nombre d'aturats, un fet inèdit d'ençà 2012. Un any després, a final de 2020, l'atur registrat a la ciutat ha augmentat un 36% (un 54% entre els actius de menys de 30 anys). La contractació laboral ha davallat un 45%, incidint especialment en el segment dels contractes més precaris. I, no pot ser d'altra manera, el nombre d'afiliats en situació d'alta a la Seguretat Social ha reulat un 3,3% tot i els milers de treballadors acollits als ERTO. És innegable que el 2020, per culpa de la pandèmia global de la covid-19, ha estat un any nefast per l'economia i el mercat laboral barceloní.

**Ajuntament
de Barcelona**